

ERIZAINZAREN OINARRI TEORIKOAK

I. UNITATE TEMATIKOA: Zainketen jatorria

Autoebaluaziorako galderak

1. Erizaintzaren historiaren definizioa honako hau izan daiteke:

- a) Erizaintzako zainketen jatorria, horien garapena eta eboluzioa historiako une anitzetan aztertzen duen zientzia.
- b) Giza kulturen eta gizarteen sorrera, garapena eta eboluzioa aztertzen duen zientzia.
- c) Ekialdeko oinarria eta jatorria duen zainketa zientifikoaren multzo berezia aztertzen duen zientzia.
- d) Erizaintzaren historia ezin da definitu zainketak amakotasunean dutelako jatorria eta era estrukturalean bakarrik ikus daitezkeelako.
- e) Emakumeak historian zehar izan duen definizioa eta erizain rolaekin parekatu daitekeena.

2. Silesek dio zainketak era estrukturalean adieraziz gero, modu osatuena agertuko liguketela. Horretarako landu behar dira:

- a) Elementu paradigmaticoa, Marko funtzionala eta Unitate funtzionala.
- b) Elementu funtzionala, Marko funtzionala eta Unitate funtzionala.
- c) Elementu funtzionala, Marko paradigmaticoa eta Unitate funtzionala.
- d) Elementu paradigmaticoa, Marko paradigmaticoa eta Unitate paradigmaticoa.
- e) Tribua, kobazuloa, sorgina, aztia, ospitalea, tenplua, apaiza...

3. Erromatarrek osasunean egindako ekarpen nagusienetakoak hauek dira:

- a) Beste lurralde batzuek konkistatzen zituzten ahala handik jaso zituzten osasunarekin erlazionatutako hainbat aurrerapen.
- b) Borrokalariak zirenez eta lurrak konkistatzea helburu zuten, medikuntza militarra garatu zuten eta Valetudinaria izeneko kanpaina ospitaleak sortu zituzten.
- c) Baina publikoak nagusitu zituzten higiena praktikak eta masajea modukoak garatuz.
- d) Akueduktuak, ubideak eratu zituzten osasun-publikoan hobekuntzak lortuz.
- e) Erantzun guztiak egiazkoak dira.

4. Erreformak eragindako iraultza erlijiosoak honako garaia ekarri zuen erizaintzan:

- a) Amerikako sarraskia gaitz berriak sartu zirelako.
- b) Espainian XIV. mendean zegoen atzerapena.
- c) Erizaintzaren garai beltza deiturikoa.
- d) Erdi aroan V.-XI. Mende tartean eman zen epe iluna.
- e) Europan eta Amerikan erizaintzako eredu berriak sortzea eta hangoa edo hemengoa aukeratzeko zailtasunak izatea, sortzen diren zalantzagatik.

5. Kristautasunak ekarritako eragin positiboan artean azpimarratu daitezke

- a) Gaixoa ulertzen hasi zen eta honekin batera mirariak zabaldu zirenez zientzia garatu zen.
- b) Obedientzia osoa proposatzen zenez jakintsuak ematen zituzten zainketak bakarrik burutu ziren eta lan modu honekin izugarrizko osasun lorpenak burutu zirelarik.
- c) Gaixoa ulertzeko era berriak proposatu ziren, zainketen esanahi humanista landuz, hau da, zainketa eta arreta berezia ematen hasi zitzaion gaixoari.
- d) Pasibitatea eta apaltasuna, oinarri zirelako zainketa on gehienak antolatu ziren.
- e) Beharra zutenak eta ezinduek erabili ziren hainbat teknika eta zainketa modu berri garatzeko, erizaintzaren hobekuntza lortuz.

6. Goi Erdi aroan (IV-XI mendeetan) Feudalismoa garatu zenean, zainketa nagusiak

- a) Emagalduen eskuetan geratu ziren.
- b) Gurutzadak burutu zirenez, zaldun militarrek hartu zuten erizaintza zainketaren ardura.
- c) Islamismoaren esku garatu ziren eta eurekin batera erizaintza profesionalizatu egin zen.
- d) Lema arima garbia izatea zenez, zainketak jainkoaren esku uzten ziren.
- e) Jaun feudalak sarri borroketara irteten zirenez etxeko emakumea geratzen zen etxearen arduradun eta honekin batera etxean behar ziren osasun zainketak aplikatzen zituen.

7. Behe erdi aroko orden militarren ezaugarrien artean ez zegoen:

- a) Gurutzadetan parte hartzen zutenen defentsa egitea.
- b) Erlijioa, zaldun izatea eta karitatea nahasten zituzten.
- c) Ospitaleak sortu zituzten hainbat hirietan.
- d) Orden erlijioso guztiak bezalaxe, beren helburu nagusia liburutegien zainzaileak izatea zen eta kopiatzaile sutuak ziren.
- e) Gizonezkoak eta emakumezkoak hartzen zuen parte ordena militar batzuetan.

8. Erizaintzaren garai beltza aipatzen denean:

- a) Erdi aroan eman zen epe ilunarekin parekatu daiteke.
- b) Erreformak sortutako iraultza erlijiosoren ondorioa dela esan dezakegu.
- c) Espainian XIV. mendean zegoen atzerapenari buruz ari gara.
- d) Amerika konkistatu zenean harantz eramandako gaitz kutsakorrek sortutako sarraskia eta zainketak nola eman ez jakiteari buruz ari gara.
- e) Hainbeste erizaintzako eredu egoteak eta aukeratzeko zailtasunak daudelako honek, sortzen duen iluntasuna da.

9. Florence Nightingale erizaintzan emakume esanguratsua izan zen. Adierazpen hauetatik zein ez dagokio berari:

- a) Idatzi zuen *Notes of nursing* liburuaren helburu nagusiak honakoak ziren: Gaixoen zainketetan parte hartzen zuten emakumeentzako gida bat idatzi eta aldi berean hau bere heziketa proiektuaren oinarri izan
- b) Zituen estatistika ezaguerak zirela eta, bilera nazional eta internazional askotan informeak azaldu zituen eta hauek eragin handia izan zuten osasun zainketen politikan erabakiak hartzerakoan.
- c) Emakumearen heziketa bultzatu zuen batez ere zainketetara bideratuz hainbat ospitaleko heziketaren oinarria izanez.
- d) Berak zion emakumea bere kasa pentsatzeko gai izan behar zela
- e) Elkarreragintzaren eredia proposatu zuen bertan aplikatzen den metodologia sistematikoa onena kontsideratzen zuelako lehen mailako arazoan konponbidea bilatu ahal izateko.

10. Espainia Erizaintza unibertsitatean onartu zen Diplomatura moduan

- a) Gizonezkoen partaidetza erizaintza ikasle gisa onartu zenean.
- b) 1977ko uztailean
- c) 1952ean ATS ikasketak onartu zirenean.
- d) 2008an Gradu ezarri zenean Boloniako hitzarmenarekin
- e) Lehengo eredu kontzeptuala, hau da, Virginia Henderson eredu zabaldurik zenean ospitaleak erizaintzaren berezko jakinduriarekin lanari hasi zirenean
- f) b), c), eta d) erantzunak egiazkoak dira.

ERANTZUNAK

- 1. b)
- 2. b)
- 3. e)
- 4. c)
- 5. c)
- 6. e)
- 7. d)
- 8. b)
- 9. e)
- 10. b)